

SỰ ĐÓNG GÓP CỦA ĐỨC ĐẠT LAI LẠT MA THỨ XIV CHO NỀN TƯ TƯỞNG HIỆN ĐẠI

Thích Quảng Bảo lược dịch

---o0o---

Nguồn

<http://www.quangduc.com>

Chuyển sang ebook 30-08-2009

Người thực hiện :

Nam Thiên - namthien@gmail.com

[Link Audio Tại Website http://www.phatphaponline.org](http://www.phatphaponline.org)

Mục Lục

Đối với những vấn đề xã hội
Sức khoẻ tinh thần và thân thể
Khoa học
Kinh doanh và thương mại

---o0o---

Đức Đạt Lai Lạt Ma thứ XIV là một vị lãnh đạo tinh thần của người dân Tây Tạng. Đạt Lai Lạt Ma là một danh hiệu của người Mông Cổ, có nghĩa là hiền trí tuệ. Người dân Tây Tạng tin rằng Lạt Ma là một vị giác ngộ, người đã chọn tái sinh nơi cõi đời này để mang lại lợi lạc cho tất cả quần sinh.

Đức Đạt Lai Lạt Ma sinh vào ngày 06 tháng 07 năm 1953 trong một gia đình nông dân nghèo tại một ngôi làng nhỏ vùng Takster thuộc miền Đông Nam tỉnh Amdo. Lúc lên 2 tuổi, ngài được công nhận là vị Lạt Ma hoá thân của đức Đạt Lai Lạt Ma thứ 13 và lên 6 tuổi, ngài bắt đầu gia nhập vào trường chuyên đào tạo các vị Lạt Ma tại Lhasa. Vào những ngày đầu tháng 03 năm 1959, trước mặt khoảng 20.000 học giả, đức Đạt Lai Lạt Ma đậu kỳ thi cuối cùng để được phong chức Geshe (tiên sĩ Triết học Phật giáo).

Năm 1989, ngài được trao tặng giải thưởng Noble hoà bình vì sự nghiệp tranh đấu cho sự độc lập, tự do của Tây Tạng. Trong suốt nhiều năm qua,

Ngài đã đóng góp rất nhiều cho nền hoà bình thế giới, đặc biệt là những bài diễn thuyết của ngài tại Tây phương đã làm thức tỉnh không ít giới trí thức và học giả quay về nghiên cứu Phật giáo. Sau đây là một số đóng góp quan trọng của ngài cho xã hội hiện đại:

---o0o---

Đối với những vấn đề xã hội

“Bất cứ nơi đâu, bằng mọi phương tiện có thể tưởng tượng được, nhân loại đang phấn đấu nhằm cải thiện cuộc sống của họ. Song lạ thay, cảm giác của tôi là đối với những người sống trong xã hội phát triển cao về mặt vật chất dường như ít nhiều không mấy hài lòng, thoả mãn lắm.

Đối với hầu hết lịch sử nhân loại, những vấn đề chính yếu của con người xuất phát từ bên ngoài. Các xã hội phương Tây đã thành công trong việc kiểm soát nhiều trong số những vấn đề này đến một mức độ đáng kể. Tuy nhiên, những vấn đề của chúng ta thì có dị biệt. Chúng mang bản chất tâm lý bên trong nhiều hơn. Tại xã hội phương Tây, xuất hiện những vấn đề thuộc về bản năng của chúng ta như chúng căng thẳng, thái độ thờ ơ đối với nhau và không thoả mãn. Điều này cũng do vì sự giàu có về vật chất và sự cô lập ngay cả trong giữa những thành thị đông người. Những triệu chứng này biểu hiện bằng những tệ nạn như bệnh tật, lạm dụng chất ma tuý, sự phá vỡ những mối quan hệ trong gia đình, họ hàng, bạo lực, lạm dụng tình dục và tỷ lệ tự tử tăng cao.

Một trong số lời phê bình sâu sắc nhất về xã hội phương Tây là lời của một con người đến từ một nền văn hoá khác biệt-Đức Đạt Lai Lạt Ma. Trong khi giới chính khách, những nhà làm luật và giới học giả Tây phương đang tìm kiếm cho một trật tự mới về mặt chính trị, kinh tế và xã hội nhằm giải quyết những vấn đề trong xã hội hiện đại, thì có lẽ họ đang tìm kiếm ở một nơi không đúng? Đức Đạt Lai Lạt Ma tin rằng nguyên nhân sâu xa của tất cả những cảm giác khó chịu, mỗi một chính là sự thiếu vắng cảm giác an bình nội tâm và không có khả năng khai thác những phẩm chất nhân bản trong chúng ta như từ bi và thiện chí. Được toàn thể xã hội ca tụng xét trên bình diện tổng thể, kết quả là xuất hiện sự lúng túng và thái độ thờ ơ, lãnh đạm đối với nền văn hoá của chúng ta. Theo ngài, mặc dù vấn đề xuất phát từ bên trong chúng ta, song chúng ta vẫn tìm ra được một giải pháp. Bởi vì, cũng giống như tất cả các vấn đề khác, tâm chúng ta không mang một bản chất cố định, nó có thể thay đổi. Nếu chúng ta phát huy thái độ hiểu biết tốt hơn về

con người chúng ta, thì chúng ta trở nên uyển chuyển hơn, những sự kiện tạo nên những tập quán sân hận, tham lam và si mê có thể thay vì phát sinh những những phản ứng ngược lại như sự hiểu biết, từ bi và cởi mở. Không những chúng ta giảm thiểu nhiều trong số những vấn đề khó khăn của riêng cá nhân chúng ta trong cuộc sống mà chúng ta còn tạo ra một những điều kiện nền tảng giúp kiến tạo một xã hội tốt hơn. Triền vọng của Ngài đưa ra một ý nghĩa mới hơn là “hãy suy nghĩ toàn cầu và hãy hành động trong giới hạn địa phương”. Theo ngài, suy nghĩ toàn cầu bao gồm sự ám chỉ những hành động của chúng ta đối với tổng thể cộng đồng mà chúng ta đang sống với. Hành động trong phạm vi địa phương bao gồm sự hiểu biết và tinh thần trách nhiệm đối với những tập quán và những hành động tinh thần của chúng ta.

Tuổi trẻ-sự tìm kiếm hạnh phúc nơi thế giới vật chất

Tương lai của chúng ta hoàn toàn nằm trong đôi bàn tay của chúng ta”.

Dù già hay trẻ, tất cả chúng ta đều muốn được sống hạnh phúc ngay trong hiện tại phải không? Song làm thế nào để chúng ta có thể đạt được điều này và chúng ta đi tìm kiếm những giải pháp ở nơi nào? Thường chúng ta dễ cảm thấy chán nản khi đương đầu với những vấn đề như nạn thất nghiệp, nạn ma tuý nghiện ngập ngày càng gia tăng, sự suy thoái về môi trường sống và những mối quan hệ trở nên khó đi đối với những người khác trong cuộc sống của chúng ta. Đức Đạt Lai Lạt Ma mang lại cho chúng ta một bức thông điệp đầy hy vọng mà trong đó chúng ta có thể tìm thấy nguồn hạnh phúc và sự hài hoà trong cuộc sống và thế giới xung quanh chúng ta.

Ngài đã trước tác rất nhiều tác phẩm và trả lời nhiều cuộc phỏng vấn trong đó Ngài nêu ra một vấn đề căn bản là làm thế nào để chúng ta có được niềm hạnh phúc chân thật? Được hấp thụ từ nhiều thế kỷ trong việc học và hành Phật Pháp, những lời giảng đầy chất trí tuệ của Ngài đã khơi dậy nguồn cảm hứng của hàng triệu con người trên khắp thế giới, giúp họ tìm kiếm nguồn hạnh phúc và tình thương yêu ngay trong chính con tim mình.

Ngài đề nghị rằng nếu chúng ta chuẩn bị cho hạnh phúc của chính mình, hãy bắt đầu với sự hiểu biết những nguyên nhân của khổ đau và hạnh phúc. Ngài nói: “Tương lai của chúng ta hoàn toàn nằm trong đôi bàn tay của mình. Hầu hết mọi người vạch ra những kế hoạch thú vị cho tuần tới, tháng tới và năm tới, nhưng tại sao không thực hành Pháp ngay bây giờ? Liệu tất cả những kế hoạch này có thể được thực thi hay không? Tất cả những kế hoạch này được

hoàn thành chăng? Khi chúng ta tu tập, hành thiện trong hiện tại, thì những quy luật tương quan tương duyên thì sự chuyển hoá dòng tâm thức tích cực sẽ chuyển động. Đây là cái quý giá nhất của con người.

Thực hành pháp có nghĩa là gì? Thực hành pháp có nghĩa là chúng ta học tập những lời dạy của đức Phật và đem áp dụng chúng vào những tình huống của chính mình. Để tìm kiếm nguồn hạnh phúc trong một thế giới vật chất, bước đầu tiên là phải chuyển hoá tâm thức của chúng ta. Hãy gieo trồng hạt giống hạnh phúc và giúp cho nó phát triển.

---o0o---

Sức khoẻ tinh thần và thân thể

Không những Phật giáo đánh giá cao nhu cầu sức khoẻ thân thể, mà nó còn đề cao nhu cầu sức khoẻ tinh thần-mà đức Đạt Lai Lạt Ma định nghĩa một cách đơn giản là một trái tim nhân ái, từ bi-thậm chí quan trọng hơn nữa bởi vì tâm thức con người có khả năng ngăn chặn sự khổ đau của thể xác. Nếu chúng ta bám lấy những cảm thọ của sân hận, sợ hãi, lo lắng, thất vọng, chấp thủ, thì kết quả là trong tâm của chúng ta sẽ thiếu vắng bóng dáng của hạnh phúc và gây ra niềm bất hạnh cho tha nhân.

Nếu chúng ta duy trì một cảm thọ về từ bi, nhân ái, tử tế, thì lúc đó một cái gì đó sẽ tự động mở ra những cánh cửa bên trong của các vị. Thông qua đó các vị có thể giao tiếp với những người khác một cách dễ dàng hơn.....không cần phải che giấu điều gì và kết quả là những cảm giác sợ hãi, nghi ngờ về chính mình, sự bất an sẽ tự động biến mất.

Trong các pháp môn tu tập, Ngài cho rằng thiền định là một phương pháp tốt nhất để giúp cho tâm chúng ta quen với những dòng suy tư tích cực và dần dần loại bỏ những thái độ tiêu cực gây ra khổ đau.

Thậm chí nếu bây giờ chúng ta khoẻ mạnh, có nghĩa là chúng ta từng bước tiếp xúc với khổ đau, do vậy chúng ta cần phải được chuẩn bị. Theo Ngài, một trong những nhân tố chính sẽ giúp chúng ta duy trì trạng thái tâm tĩnh lặng và không bị giao động ngay lúc chết là chúng ta đã sống gắn bó với cuộc đời của mình. Chúng ta càng sống một đời sống đầy ý nghĩa, thì chúng ta càng ít hối hận ngay lúc lâm chung. Đó là bởi vì chúng ta có thân thể nên chúng ta phải chịu khổ đau, bệnh tật, già và chết. Song cho dù những khuyết

thiếu này, thân thể của chúng ta rất quý báu bởi vì nhờ nó mà chúng ta có thể tận dụng trí tuệ của mình để làm nhiều công trình vĩ đại.

“Khi bạn ý thức được khổ đau và bất hạnh của mình, nó sẽ giúp bạn phát huy khả năng cảm thông, khả năng cho phép bạn liên hệ đến những cảm xúc và khổ đau của những người khác. Yếu tố này giúp bạn phát triển khả năng thương yêu đối với những người khác.

Giáo dục

Khi hầu hết mọi người nghe về đất nước Tây Tạng, họ nghĩ về sự xâm lược của Trung Quốc hoặc là nghĩ về Phật giáo. Vị lãnh đạo tinh thần của Tây Tạng, Tenzin Gyatso, Đạt Lai Lạt Ma thứ XIV được mọi người biết đến thông qua những nỗ lực không biết mỏi mệt của Ngài vì nền hoà bình và nhân quyền trên khắp thế giới. Mặc dù được sinh ra và trưởng thành trong Phật giáo và một trong số những nhân vật nổi tiếng thế giới, Ngài đẩy mạnh nền giáo dục theo một mô hình khác biệt.

Ngài tin rằng con người đều giống nhau không phân biệt nguồn gốc, chủng tộc, màu da hoặc là giới tính-nam hoặc nữ.

Trong một loạt ba đề tài thảo luận vào năm 1993, sau đây là phần mở đầu của bài thảo luận của ngài:

Bất cứ khi nào tôi gặp mọi người, tôi luôn luôn có cảm giác rằng tôi đang bắt gặp một con người cũng giống như tôi. Tôi cảm thấy rằng dễ dàng hơn để giao tiếp với những người khác ở một mức độ nào đó. Nếu chúng ta nhấn mạnh ở những đặc điểm cá biệt nào đó, giống như trường hợp tôi là một người Tây Tạng hay là một tu sĩ Phật giáo, thì có những điểm dị biệt. Song những điểm này là thứ yếu không quan trọng. Nếu chúng ta có thể bỏ những điểm dị biệt qua một bên, tôi nghĩ chúng ta có thể dễ dàng giao tiếp, trao đổi ý kiến và chia sẻ những kinh nghiệm cho nhau để cùng nhau học hỏi”.

Có một số yếu tố quan trọng khác trong những ý kiến của Ngài. Nếu con người có thể trở thành những con người được giáo dục tốt hơn thì lúc đó thế giới này sẽ trở thành một thế giới tốt hơn để cho chúng ta nương vào. Bằng cách học tập những bài học giá trị về đức tính từ bi, nhân ái và hoà bình, chúng ta có thể cải thiện cuộc sống, nâng cao tính chân thật, phát huy khả năng để đương đầu với chứng căng thẳng. Cùng với khả năng nhìn nhận vấn đề một cách khách quan, duy trì một trạng thái tâm cởi mở, bằng cách giáo dục chính bản thân chúng ta dựa trên những cách suy nghĩ tích cực, chúng ta

sẽ có nhiều sự chọn lựa tốt hơn đang sẵn có khi chúng ta đưa ra những sự chọn lựa và quyết định.

Dự án về công trình xây dựng pho tượng Di Lặc tại Ấn Độ đang vận dụng hệ thống giáo dục này nhằm mục đích mở ra một ngôi trường phục vụ cho bất kỳ ai muốn tham gia. Nó đang được phát triển thành một trung tâm tu học cho cả thế giới. Những ai ít có hoặc không có được cơ hội để được giáo dục bây giờ cơ hội này mở ra cho họ.

---o0o---

Khoa học

Ngay từ thuở thiếu thời, ngài đã đam mê khám phá và thảo luận khoa học Tây phương, đã gặp gỡ với nhiều khoa học gia, bày tỏ sự quan tâm riêng biệt đối với khoa học của tâm thức.

Vũ trụ quan Phật giáo được căn cứ trên cơ sở tâm thức. Phật giáo khẳng định chúng ta có thể tạo ra tương lai thực sự của chúng ta bằng những tư duy và hành động trong hiện tại. Giải thích tất cả những hành động này là động cơ đi tìm kiếm niềm hạnh phúc. Điều này không có gì sai trái cả. Song lý do khiến chúng ta không bắt gặp được hạnh phúc và thay vào đó là gặp phải nỗi khổ đau là vì quan niệm của chúng ta về cách thức mà sự vật đang hiện hữu trên thực tế bị hiểu sai.

Điểm này có thể liên hệ đến quy luật tương quan tương duyên của Phật giáo (Lý Duyên Khởi)-chính cái tâm niệm trong hiện tại được cho là phát sinh từ một tâm niệm đã khởi lên trước đây, mỗi đối tượng phát sinh từ những đối tượng vật lý khác, mọi sự vật nằm trong mối quan hệ tương quan tương duyên lẫn nhau. Sắc pháp và năng lượng luôn thay đổi hình thức, song cái tổng thể vẫn duy trì trong tình trạng bất biến. Đức Đạt Lai Lạt Ma giải thích:

“Vũ trụ chúng ta đang sống có thể được hiểu theo góc độ của một sinh vật sống trong đó mỗi tế bào hoạt động trong sự phối hợp cân bằng với mọi tế bào khác. Nếu chỉ có một trong những tế bào này bị tổn hại thì sự thăng bằng đó bị tổn hại và xuất hiện nguy cơ đối với toàn bộ những tế bào khác. Ngược lại, điều này đề nghị rằng mỗi cá nhân chúng ta có mối quan hệ mật thiết với tất cả những người khác và với môi trường mà chúng ta đang cư trú. Điều đó cũng trở nên hiển nhiên rằng mỗi hành động tạo nghiệp của chúng ta về thân, khẩu, ý, cho dù là nhẹ hay vụn vặt, dường như nó đã để lại

ảnh hưởng không chỉ cho chính bản thân chúng ta mà còn cho tất cả những người khác nữa”.

Ngài cũng bày tỏ sự quan tâm đối với nhu cầu về sự tiến bộ về mặt kỹ thuật để được thăng bằng với ‘trách nhiệm hoàn vũ’ và một triển vọng thực tế hơn nữa.

Chúng ta sống chủ yếu là để tích lũy thức ăn, quần áo, bè bạn. Vào lúc lâm chung, chúng ta phải bỏ lại tất cả những thứ này ở đằng sau. Chúng ta phải đơn thân độc mã du hành đến một cảnh giới khác tiếp theo, không có người bạn đồng hành.

---o0o---

Kinh doanh và thương mại

Đối với hầu hết chúng ta, công việc dường như giống như là một điều xấu nhưng tất yếu phải làm. Một mặt, đó là cái tấm vé mua bữa ăn của chúng ta và mặt khác, đó là một sự gián đoạn không may mắn đối với ngày nghỉ cuối tuần-khi cuộc sống thực sự của chúng ta lại tiếp tục. Song cuộc sống có cần thiết phải diễn tiến như thế không? Hầu hết tất cả chúng ta dành nhiều thời gian cho công việc hoặc cho việc mua bán hơn là những thú vui khác, liệu có cách nào chúng ta có thể tìm thấy niềm vui có ý nghĩa lớn hơn cho cá nhân, hay là hưởng thụ nó hay không?

Câu trả lời là ‘có’, theo đức Đạt Lai Lạt Ma. Ngài giải thích rằng hạnh phúc của chúng ta không tùy thuộc vào môi trường sống hoặc những hoạt động bên ngoài-hay nói đúng hơn, hạnh phúc tùy thuộc vào dòng tâm thức của chúng ta. Nếu chúng ta tu tập và đạt được sự an định nội tâm, sự nhẫn nại và suy nghĩ trong sáng, rõ ràng thì chúng ta có thể có được sự hưởng thụ từ bất cứ tình huống nào. Song ngài nói chúng ta sẽ chỉ học được cách phát triển những phẩm chất này nếu chúng ta bị thử thách liên tục-nếu những hạn chế của chúng ta được kiểm tra thường xuyên.

Xa hơn nữa, ngài cho rằng nếu chúng ta làm việc phát huy tính trong sáng hiểu biết và an định ở mức độ lớn hơn trong giữa dòng xoáy cực kỳ hỗn độn và điều hành công việc kinh doanh với một triển vọng hướng đến phương diện luân lý đạo đức tốt đẹp, thì chúng ta sẽ tìm thấy được sự thành công vĩ đại hơn trong công việc làm ăn của mình cho dù chúng ta là chủ hay là thợ. Nhưng hãy đợi thời gian trả lời.

Liệu một người tu sĩ Phật giáo có đủ kinh nghiệm để nói về sự thành đạt trong lĩnh vực thương mại hay không? Liệu đó có phải là cái ý tưởng khuyến người ta từ bỏ tất cả những trò tiêu khiển thế gian để mà đi tìm một hang động thiên định? Không, theo Ngài. Cho dù chúng ta phân biệt chính mình là những theo đạo cũng không quan trọng. Vấn đề chính là liệu chúng ta có một trái tim tốt và một tấm lòng cởi mở hay không. Nếu chúng ta phát huy những phẩm chất này, thì lúc đó dù đang bị nhận chìm trong sự công kích và phản công của thương trường cũng không có vấn đề gì cả. Một con người với một động cơ thực sự trung thực và năng động nắm giữ địa vị có ảnh hưởng lớn và có tinh thần trách nhiệm trong thương mại có thể là một nguồn lực hùng mạnh mang lại lợi ích cho chính bản thân và cho tha nhân.

Sự uê oải, nhàm chán công việc hoặc là sự thích thú theo ngài, đều phụ thuộc vào tâm thức của chúng ta.

Môi sinh

Vì lợi lạc cho những thế hệ tương lai của chúng ta, chúng ta cần phải quan tâm đến hành tinh và môi trường sống của mình. Sự phá hoại môi sinh thường ngày càng tăng dần và không dễ nhận ra và đến lúc chúng ta ý thức về nó, thì thông thường đã quá muộn rồi. (Đức Đạt Lai Lạt Ma đọc trong bài diễn văn đầu thiên niên kỷ)

Nhiều thế kỷ qua, Tây Tạng là một vương quốc Phật giáo đầy sự bí ẩn, được che giấu giữa những dãy núi Hy Mã Lạp Sơn đầy nguồn cảm hứng. Cùng với Amazon và Antarctica, Tây Tạng là một trong những lãnh thổ có vẻ độc đáo nhất về mặt sinh thái và sự đa dạng. Tây Tạng là một lãnh thổ cao nguyên rộng lớn nhất và cao nhất trên thế giới này.

- oOo -

Hết